

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK budapesti kir. közjegyző.

KIADJA: ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámja: 41.951.

A magyar öröklési jogszabályok kiterjesztése az erdélyrészi Optk.-jogterületre.

Írta: Dr. vitéz Fekete László.

A jogegységesítés irányában a még hátralévő nagy lépés bizonyos hirtelenséggel megtörtént: a 740/1942. M. E. sz. kormányrendelet a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészekre — már t. i. annyiban, amennyiben e területek egyes részein eddig is hatályban nem voltak — 1942. évi március 1.-vel *hatályba léptette a magyar magánjognak* — az „anyaországi” magánjognak — az eddigi rendeletek szerint még életbe nem lépett *összes jogszabályait*, ezek közt — ami a közjegyzői gyakorlatot kiváltképpen érinti — a magyar magánjog öröklési- s házassági vagyoni jogi rendelkezéseit.

Az egységesítés öröndetes tény, mert az kétségtelenül erősíti „a nemzeti és országos összetartozandóság kötelékét” s „az olyan magánjog, mely sajátosságainál fogva” — ily sajátosság pedig, ha magánjogról van szó, csupán a család- s örökjog terén lelhető — „külföldtől idegen, benn az országban a különféle ajkú s különféle hitű lakosság közt az együttérzést emeli”,¹ — azok számára azonban, kik velem együtt azon hiedelemben voltak, hogy a hátralévő egységesítés — legalább is az öröklési jogra kiterjedő — törvényalkotással, részleges codex útján fog megtörténni, bizonyos meglepetést jelentett az ilyként való rendezés.

Amikor az öröklési jog törvényi rendezéséről beszélek, nem „a haladás, az európai művelt országok törvényeihez való simulás” jelszaván indulok, sőt inkább azt vallom, hogy „az örökjog dolgában ragaszkodni kell a régihez”, nemzeti sajátosságainkhoz, — öröklési jogi szabályaink közt azonban igénytelen nézetem szerint vannak egyes, egyrészt a tűnő

¹ Grosschmied: Magánjogi tanulmányok, I. 153.

vitéz Fekete László dr.: A magyar öröklési jogszabályok kiterjesztése az erdélyrészi Optk.-jogterületre.

Kovácsy Albert dr.: Az erdélyi telekkönyvek állapota.

Antalfy Zsuzs Aladar dr.: Megjegyzés a jogegységesítés tárgyában megjelent cikkhez.

Közlemények.

A szegedi kamara közgyűlése.

Kinevezés.

Athelyezés.

Halálozások.

A közjegyzők háza.

A budapesti kamara közleményei.

Az Országos Egylet közgyűlése és a központi bizottsági ülése.

Közjegyzői állás megszüntetése.

A munkácsi közjegyzők hagyatéki működési körének újabb megállapítása.

Közjegyző közreműködése hagyatéki ügyekre vonatkozó illetékségi megengedés létrehozásában.

„A közigazgatás a jegyzői magánmunkálatok ellen.

Gyámhatósági szabotázs.

Jegyzői magánmunkálkodási zsonglorkodás.

Kihirdetett törvények.

Rendeletek.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Szerkesztői üzenetek.

B. L. dr.

S. T. dr.

A Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének közleményei.

liberális szellem folyományaként bekerült,² másrészt a közvélemény testébe-vérébe be nem hatolt³ oly rendelkezések, melyek nyesegetést, változtatást igényelnek: az én szerény elgondolásom szerint új törvény tehát inkább jelentené az ősihez való visszatérést, mint reformot. Megfontolás tárgyává volna továbbá teendő a kis-, de főleg a törpebirtokosok, mint foglalkozási rend mezőgazdasági ingatlana tekintetben különjogként specificus öröklési szabályok intézményesítése.⁴

Mindazonáltal: miután — a jogszabályalkotó e gestioja alapján is — feltehető, hogy a majdan készülő codex a jelenlegi magyar öröklési jogszabályokon fog felépülni, az egységesítésnek most, így történt megvalósítása feleslegesnek nem mondható.

Az egységesítő rendelkezést olvasván, amidőn búcsúzunk a multtól, a visszacsatolt erdélyrészi területen most-, a visszacsatolandó új területeken pedig akkor megszűnő s az id. törv. szab. I. 21. §-a értelmében *most már csak egy vonatkozásban: a telekkönyvek tárgyát képező valamely dolog szerzése vagy elidegenítése módjait meghatározó rendelkezéseiben* (optk. 431., 441. §.), de ebben természetesen országosan *hatályban maradó osztrák polgári törvénykönyvtől*, gondolatunk visszaszáll az elmúlt századokra, melyek során kialakult s fennállott az erdélyi külön jog:

ennek első stációja — a mohácsi vészig az ország törvényei tudva-levően Erdélyben is hatályosak voltak — az 1529.-ben Gerenden tartott diaeta, melytől kezdve volt Erdélynek az 1848:VII. t.-c. meghozataláig önálló törvényhozása,

tényleg azonban e t.-c. megalkotásától kezdve sem szűnt meg e külön jog, sőt az alkotmányosság felfüggesztésével s ez után a különállás még élesebben domborodott ki,

az 1853. május 29.-i nyílt parancs Erdély területére az osztrák polgári törvénykönyvet behozván,

minthogy az 1861. évi országbírói értekezlet által javaslatba hozott ideiglenes törvénykezési szabályok — az ország e része (valamint a polgári határőrvidék s Fiume) az 1861.-i országgyűlésen képviselve nem lévén — e területre nem terjedtek ki,

az optk. azután az 1868:XLIII. t.-c. 12. §-ával fentartott, 1867. június 27.-i kormányrendelet alapján (mely szerint „a jelenleg Erdélyben hatályban lévő törvénykezési és igazságügyi szabályok *ideiglenesen* fenmaradnak“) — amennyiben egyes rendelkezései törvénnyel utóbb nem módosítottak — a legújabb időkig hatályban maradt. —

Sem helyem, sem időm sincs azonban most e multbatekintésre, mert a jelent kell nézmem; e sorok célja ugyanis az alábbiakban az, hogy erdélyrészi kartársaimnak a magyar jogra való áttéréssel járó nehézségeket némiképen megkönnyítendő, a lehetőségek-adta szűk korlátok közt a most

² Pl. hogy a végrendekezési szabadság alapján a nemzetség rovására még oly különös célra is tehető rendelkezés.

³ Pl. az írásb. magánvégrendelet egyes, a kicsinyességig menő, de a bírói gyakorlat szigora folytán végzetes hatású formakellék-előírásai.

⁴ Amit már Széchenyi István javasolt (Szekfü: Széchenyi igéi. 221. o.)

életbelépő jogszabályok tekintetében — főleg a régi s az új jogszabályok közti különbséget kiemelve — bizonyos eligazítást adjanak.

Mielőtt azonban e tárgyra térnék, még egy megjegyzésem volna; kevesebb indok szól a jászkun particularis jog fenntartása mellett, mint szölt volna az erdélyi külön jogterület mellett, épen ezért azt remélem, hogy az egységesítés a jászkun területet illetőleg sem várat már soká magára.

*

Az öröklési jogról beszélve előbb szólok a *végrendeleti öröklésről*, mely ha esetleges is, de megelőzi a törvényi öröklést; ez utóbbi ugyanis — mintegy „általános végintézkedés“ — rendszerint csak subsidiarie, végrendelet nemlétében érvényesül; végrendelettel szemben — persze mindig érvényes végrendeletre gondolva — a törvény cogens erejű szabályai u. i. csak a kötelesrészes s az özvegyi jogra jogosult özvegy igényei szempontjából veendőek figyelembe.

Ha az egész hagyatékra intézkedő érvényes végrendelet van, az öröklést illetőleg annak rendelkezései irányadók s az örökség azokhoz képest — figyelemmel mégis a kötelesrészes s az özvegy igényeire — száll át; ha a végintézkedés nem öleli fel az egész hagyatékot, annak többi része tekintetében a törvényi öröklés érvényesül.

A végintézkedés alakszerűségét az eljáró királyi közjegyző hivatalból vizsgálja, mert az 1894:XVI. t.-c. (Öe.) 53. §. 3. bek. szerint; ha nyilvánvaló, hogy a végintézkedés nincs ellátva a törvényszabta alaki kellékekkel, a kötelesrésze *nem* jogosított törvényi örökösök (a kötelesrésze *jogosítottak* u. i. *mindig* bevonandók — u. e. §. 1. bek.) idézendők, ugyanezek formailag érvényesnek látszó végintézkedés esetében idézendők akkor is, ha ők vannak a hagyaték birtokában vagy ha öröklési igényt jelentettek be.

Az alakszerűségekről az — optk. területén eddig is hatályban volt — 1876:XVI. t.-c. s 1874:XXXV. t.-c. VII. fejj. intézkedik.⁵

A végintézkedésnek az alakszerűségeken túli érvényessége, a rendelkezések belső tartalma, nevezetesen azok értelmezése, végül a végintézkedési képesség megítélése szempontjából: ha a végrendelet 1942. március 1. előtt alkottatott, az optk., ha ezt követő időpontban létesült a végintézkedés, az általános magyar magánjog szabályai irányadók (R. 12. §.); így pl. az 1942. március 1. előtt alkotott végintézkedés esetében: a más, mint alakszerűségi okból vitatott érvényesség az optk. 565. s köv. §§-ai alapján —, az értelmezés annak 554. s köv. §§-ai alapján —, végintézkedési képesség annak 569. §-a alapján bírálendő még el.

Ha az örökhagyó 1942. február 28-ig bezárólag *újabb végrendeletet* tett s az öröklés e nap után nyílik meg, szemben az optk. 713. §-ának ama rendelkezéseivel, mely szerint az ellenkező világos kijelentése nélkül a korábbi végrendelet összes rendelkezései megszűnnek, már a magyar magánjog idevonatkozó ama szabálya érvényesül, mely szerint a korábbi végintézkedés csak annyiban tekintendő visszavontnak, amennyiben annak

⁵ Az alakszerűségeket tekintetében igen használható, rendkívül alapos és kimerítő kézikönyv *Dr. Zalán Kornél: A végintézkedések kellékei c. munkája* (Grill-kiadás.).

rendelkezései az újabb végintézkedéssel össze nem egyeztethetők (R. 14. §.).

Közös végrendelet esetében — melyet itt is, ott is csak házastársak tehetnek s tehetnek — az optk. 1248. §-a szerint az egyik fél által egyoldalúlag eszközölhető s eszközölt visszahúzásból a másik fél visszahúzását következtetni nem lehet (vélelem); minthogy azonban a magyar magánjog e szempontból különbséget tesz a merőben alakilag közös- s a viszonyos (correspectív) közös végrendelet közt, amannál egyik fél visszavonása nem érinti a másik rendelkezésének hatályát, míg emennél mindkettő életében az egyik végrendelet megengedett egyoldalú visszavonása megdönti a másik rendelkezését, az egyik házastárs halála után pedig a túlélő saját rendelkezését nem módosíthatja, ha a korábban elhalt házastárs végrendeletével neki szánt előnyt elfogadta, illetve ha ebben tertius javára szóló rendelkezések vannak, ezeket sohasem, tehát akkor sem módosíthatja, ha a neki szánt előnyököt vissza is utasítja, — a R.-nek — nem egészen szerencsésen fogalmazott — 18. §-a⁶ csupán az utóbbi fajtájú a (correspectív) közös végrendelet tekintetében átmeneti jelleggel akként intézkedik, hogy az optk. 1248. §-ában írt fennebbi vélelem nem érvényesül, ha az egyik házastárs rendelkezését 1942. március 1. előtt visszavonván, a másik ez időponttól haláláig oly állapotban volt, hogy végrendeletet nem tehetett.

Öröklési szerződés esetén — mely ott csak házastársak közt volt (optk. 602. §.), itt s ezután ott is bármely személyek közt köthető — a szerződés kötése idején hatályos jogszabályok (optk. 1252., 1253. §§.) szerint ítélandó meg; mennyiben követheti a kedvezményezett annak kiadását, mit az örökhagyó a szerződés megkötése után másnak juttatott és az hogy, mennyiben tehetett az örökhagyó újabb végintézkedést (R. 16. §.); ha a szerződés kötése a R. hatálybalépte után történik, a magyar jog idevonatkozó szabályai érvényesülnek, melyek szerint: az öröklési szerződésben szereplő vagyontárgyak tekintetében visszerhes ügyletek kötésében nincs korlátozva az örökhagyó, ingyenes ügyletekkel azonban nem csorbíthatja a szerződési örökös jogát, ki az alaptalan gazdagodás szabályai szerint felléphet a megajándékozottal szemben, továbbá: a szerződési örökhagyó tehet ugyan újabb végintézkedést, de ez csak annyiban hatályos, amennyiben a szerződési örökösre nem sérelmes.

A házastársak öröklési szerződésének egyoldalú visszavonásának — igen kivételes — esetére a R. 17. §. úgy intézkedik, hogy az ily visszavonás az annak eszközlése idején fennálló jogszabályok szerint ítélandó meg: az optk. hatálya ideje alatt történt egyoldalú visszahúzás a másik házastársnak, kivel kötött, kárára nem eszközölhető (1254. §.), a magyar

⁶ „Ha a közös végrendeletben mind a két házastárs intézkedett...“, enélkül a „közös végrendelet“ nem közös végrendelet, ha a másik pl. csak elfogadó nyilatkozatot tesz, az „öröklési szerződés“. A rendelkezésből, mely igen nehézkes szövegezésű, ezt az értelmet lehet kiolvasni: A. és B. házastársak correspectív közös végrendeletet alkottak, A. saját rendelkezését visszavonván, mi lesz az elhalt B. rendelkezésének érvényével? Kérdés: B. oly állapotban volt-e haláláig, hogy újabb végintézkedést tehetett volna, vagy nem; B.-nek a közös végrendeletben foglalt rendelkezése tekintetében már most e szerint érvényesül vagy nem érvényesül a szóbanlévő vélelem.

magánjog szerint: öröklési szerződés szabály szerint egyoldalúan vissza nem vonható, joghatályosan kiköthető azonban az egyoldalú hatálytalanság joga (826. E. H.).⁷

A hagyomány biztosítását illetően⁸ a R. (20. §.) úgy intézkedik, hogy az a magyar jognak megfelelően követelhető akkor is, ha az örökség (helyesebben öröklés) korábban nyílt meg.

Ha az 1942. március 1. előtt tett végintézkedés *utóörökös-rendelést* tartalmaz, az nem érvénytelen amiatt, hogy a végintézkedés keltekor hatályos jogszabályok szerint ily rendelkezés érvénytelen volt; de az e nap előtt már átadott (persze jogerősen átadott) örökség tekintetében ez alapon az utóörökös igényt nem támaszthat. E rendelkezés — nem úgy, mint a hagyomány biztosítására vonatkozó — indokolt, mert a visszacsatolt területen érvényben volt román törvény⁹ a hitbizománnyal együtt eltörölte a hitbizományi helyettesítés (utóöröklés) intézményét, kimondván, hogy: az 1926. március 29. után megnyílt öröklés esetében a hitbizományi helyettesítés akkor is érvénytelen, ha annak rendelete e nap előtt történt, e nap után tett ily végintézkedés pedig az előörökös-rendelés tekintetében is semmis, a gyakorlat azután egyedül az eius quod supererit-utóöröklést ismerte el; viszont a magyar jog — egyszer érvényesülhetőleg (275. E. H.) — elismeri az utóöröklés intézményét; a biztosítását illetőleg utalok az Öe. 78. §-ára.

A végrendeleti öröklés tekintetében megjegyzem még, hogy amint a kötelelő részre nézve áll e szabály, ugyanúgy az *özvegy* minden esetben, tehát teljesen szabályszerűnek látszó végrendelet esetén is (mely pl. az özvegyről nem szól) idézendő a hagyatéki tárgyalásra (Öe. 53. §. 1. bek.), hogy annak alkalmá legyen özvegyi joga iránti igényének érvényesítésére.

Végrendeleti öröklés esetében tehát a hagyaték tárgyalási jegyzőkönyv a hagyaték állagának megállapítása után ismerteti a *végintézkedés rendelkezéseit*, melyek az öröklés alapjául elfogadtván — a kötelelő részre (ivadék, ilyen nem léteben szülő) kötelelő rész-igényének az Öe. 77. §-a szerinti esetleges biztosítása — és az *özvegy özvegyi jogának* az Öe. 81. §-a szerinti biztosítása mellett — a hagyaték azok szerint száll át.

A végrendeleti örökléssel nagyjában végezvén, áttérek — de a lap korlátozott terjedelme miatt csak a következő számban — a törvényi öröklésre, annak során főleg az ági öröklésre, az özvegyi jogra s a kötelelő részre. —

⁷ Mely fenntartás által az „öröklési szerződés“, ha egyoldalú, lényegében „végrendelet“ s ha két oldalú, lényegében „közös végrendelet“; mihez képest így, ezen az úton lehetővé válik nem-házasfelek közt közös végrendelet alkotása.

⁸ Nem egészen értem, miért kellett ezt a rendelkezést a R.-be felvenni, mikor ez irányban az ott már úgy is hatályban levő Öe. 82. §-a kimerítő rendelkezést tartalmaz; ez az eredetileg országos s a 8220/1940. M. E. számú rendelettel e visszacsatolt területekre már hatályba lépett törvény 129. §-ában megmondja, melyek e törvény ama szakaszai, melyek az optk. területén nem alkalmazhatók.

⁹ Monitorul Oficial 1926. március 29-i 73. sz.

Az erdélyi telekkönyvek állapota.

Irta: Dr. Kovácsy Albert marosvásárhelyi kir. közjegyző.

A román királyságban ismeretlen volt, a minden modern államban meglévő telekkönyvi intézmény. Ez szinte érthetetlen, mert normális hitel-élet alig képzelhető el telekkönyvi jogszerzések lehetősége nélkül s a tulajdonjogi szerzések érvényességét és nyilvánosságát csak a telekkönyvek biztosíthatják. És mert a román királyságban hiányzott a telekkönyvi intézmény, a román királysághoz szakadt területek telekkönyvi állapotával nem sokat törődött a kormányzat.

Jellemző erre az a szomorú körülmény, hogy egészen a legutóbbi évekig, a hagyatéki átadó végzések telekkönyvi foganatosítása csak az esetben volt megengedve, ha a felek az örökösödési illeték kiegyenlítését igazolták.

A telekkönyvi hatóságok ezért a beérkezett átadó végzéseket csak széljegyezték, de az érdekelteket az illeték fizetésére sem a hagyatéki bíróság, sem a telekkönyvi hatóság nem hívta fel, s az ilyen iratokat egyszerűen irattárba helyezték.

Az impérium megváltozásától kezdve, legalább 15 éven át, alig történt tulajdonjogi bekebelezés a hagyatéki átadó végzések alapján, csak egyes esetekben, ha az örökösöknek valami érdeke fűződött a tulajdonjuk bekebelezéséhez, külön utánjárásra sikerült az átadó végzés foganatosítását kieszközölni. De nemcsak a hagyatéki átadó végzések sorsa volt ilyen mostoha. Tiltó rendelkezés volt arra nézve is, hogy más telekkönyvi beadványok se intézhetők el, ha a beadványok bélyegzése nem volt teljesen szabályszerű. A beadványokat bélyeghiány miatt nem letelezték meg, mert lelet felvétele ismeretlen volt, de ezeket nem intézték el, hanem egyszerűen irattárba helyezték. A beadványt nyújtó fél erről sem kapott értesítést. Igen sok lelkiismeretlen tisztviselő mindig talált valami jelentéktelen bélyeghiányt s ezzel megszabadult az elintézésrel járó munkától.

Vannak telekkönyvek, amelyekben 10—20 széljegyzet van, de a beérkezett beadványok az irattárban pihennek.

Egy alig 1 fillér értékű repülő bélyeg hiánya elég volt a darabok pihentetésére s egy előző ügydarab elintézetlen volta, meggátolta a későbbi beadványok elintézését.

Most a magyar kormányzat elrendelte az örökösödési illeték lefizetésének igazolása, vagy bélyeghiány miatt el nem látott beadványok elintézését, de a rendezetlen irattári kezelés miatt a 15—20 év előtt beérkezett beadványok igen sok esetben már meg sem találhatók.

Elképzelhetetlen munka szakadt ezzel a mi telekkönyvi hatóságainkra s évek kellenek hozzá, míg ezek a régi mulasztások helyrehozhatók lesznek.

Sulyosbítja még a helyzetet az is, hogy a tulajdonjogi bekebelezéseket, — különösen hagyatéki átadó végzések alapján, — akkor sem foganatosították, ha az örökösök nem igazolták állampolgárságukat. Ilyen esetekben szabályszerű megtagadó végzést hozott a telekkönyvi hatóság, de a végzést nem adták ki, mert a kézbesítési bélyeget a felek nem rótták le. Ilyen bélyegilleték leróására a feleket szintén nem hívták fel. Időközben egyik,

vagy másik örökös ismeretlen helyre távozott, vagy a még megszállás alatt lévő területen maradt. Ma nem igazolhatja az illető a magyar állampolgárságát s a korábbi elutasító végzésre való tekintettel, törvényes rendelkezés hiányában az ilyen végzések nem foganatosíthatók s ezzel akadályozva van minden további telekkönyvi bekebelezés lehetősége.

Újabban a marosvásárhelyi telekkönyvi hatóság a korábbi uralom alatt meghozott hagyatéki átadó végzések foganatosítását a magyar állampolgárság igazolásához köti s ha ezt nem találja igazoltnak, a hagyatéki átadó végzést visszaküldi a járásbírósnak, a járásbírósnak pedig a hagyatéki ügycsomót további eljárás végett nekünk közjegyzőknek küldi meg.

Nekünk azonban nincs mit kezdeni az így megküldött hagyatéki ügycsomókkal! A jogerősen meghozott átadó végzéseket mi nem helyezhetjük hatályon kívül és a 18.900/1941. I. M. rendelet alapján sem járhatunk el, mert a hagyatéki jogerős végzéssel átadatott. Szerintem a telekkönyvi hatóságok csak annak igazolását kívánhatják meg, hogy az átadó végzés meghozatalakor román állampolgár volt az illető s ha az volt, akkor a korábbi uralom alatt meghozott s jogerőre emelkedett átadó végzések alapján a tulajdonjogi bekebelezést foganatosítani kell, mert a jogerőre emelkedett átadó végzéssel tulajdonjogot szerzett az olyan örökös is, ki ma már idegen állampolgár.

Kiseb bajt jelent, ha a ma már idegen állampolgár, ki jogilag tulajdonosnak van elismerve, telekkönyvi bekebelezéshez jut, mint az a hátrány, hogy a telekkönyvi állapot rendezetlen marad.

A m. kir. Igazságügyi Miniszternek 18.900/1941. I. M. számú rendelete szabályozta ugyan a kir. közjegyzők által követendő eljárást olyan esetben, amikor nem magyar állampolgár örököl meg, mező-, vagy erdőgazdasági ingatlant s ezen rendelet értelmében, — amennyiben a külföldi örökös nem szerez a bekebelezésre vonatkozólag miniszteri engedélyt vagy nem engedi át örökrészét magyar honos örökösársainak, — a nem magyar állampolgár által örökölt mező-, vagy erdőgazdasági természetű ingatlanok árverés útján értékesíttetnek. Végrehajtási utasítás azonban ezen rendelethez nem jelent meg, így nyílt kérdést képez az, hogy ki rendeli el az árverést.

Megjegyzem, a román kormányzat is elrendelte annak idején a külföldi honosok ingatlan örökrészeinek az árverését olyan esetekben, amikor a külföldi örökösök nem idegenítették el örökrészeiket belföldi állampolgárságú egyéneknek. Végrehajtási rendelet azonban soha sem adatott ki s egy esetben sem történt kényszer eladás. A tulajdon átkebelezése így függőben maradt s ez is hozzájárult a telekkönyvi állapotok rendezetlenségéhez. Ez az eset természetesen nem fog ismétlődni.

Újabb hátrányos helyzetet okoz az is, hogy az 1440/1941. M. E. rendelet által megkivánt jóváhagyások megszerzése túlságos hosszú időbe kerül. A katonai parancsnokság még aránylag elég gyorsan elintézi a hozzá jóváhagyások ügyében intézett beadványokat, de a törvényhatóságok köz-igazgatási bizottságának gazdasági albizottságánál az elintézés hosszú hónapokig is elhúzódik. Ez a bizottság nem permanens bizottság. Nem is rendelkezik kellő személyzettel s az egyes vármegyék ingatlanforgalmi ügyeinek 95 %-ában kell határoznia. Így érthető a hónapokig tartó késedelem. Egyes adásvételi szerződések csak 8—9 hónap elteltével adhatók be

a telekkönyvi hatóságokhoz. Rangsort pedig nem lehet szerezni, mert jóváhagyási záradékkal el nem látott szerződések alapján kért bekebelezéseket a telekkönyvi hatóságok a széljegyzés egyidejű törlésével utasítják el. Szükség lenne engedélyezni a rangsor megszerzésének a lehetőségét, hogy a vevő felek megóvassanak a károsodásoktól. De szükséges lenne lehetővé tenni a gazdasági bizottság permanens működését is, mert hosszú hónapokig a vevőket és eladókat bizonytalan helyzetben tartani nem lenne szabad, különösen olyan időben, mint a jelenlegi is, amikor a pénz vásárló ereje állandóan csökken, az ingatlanok értéke pedig emelkedőben van. De szükségesnek tartanám megrövidíteni a jóváhagyási eljárás időtartamát azért is, hogy a telekkönyvi állapotok megfeleljenek a mindenkori tényleges állapotoknak.

Olyan telekkönyvi állapotok mellett, mint aminőt itt vázoltam, érthető, ha a hagyatéki eljárások befejezése is sok késedelmet szenved.

Az Igazságügyi Kormányzat már sok olyan intézkedést tett, amelyek javulást jelentenek, s bízunk abban, hogy a további intézkedések meghozzák a gyökeres javulást. Ma azonban a helyzet igen szomorú.

Megjegyzés a jogegységesítés tárgyában megjelent cikkhez.

Dr. Ferencz József kartársamnak Közlönyünk decemberi számában megjelent cikkére legyen szabad néhány megjegyzést tennem. Előre kell bocsátanom, hogy nem szakcikket óhajtok itt írni, csupán kifejezést akarok adni annak az érzésnek, amely igen sokunkat elfogott, amikor a cikket elolvastuk.

Azt írja kartársam: „Az ősiségi eszmén nyugvó ági öröklés anakronizmus — amelyet az új kor szelleme már túlhaladott“. Meg kell mondanom őszintén, hogy igen meglepett ez a megállapítás, mert egész jogrendszerünk alapvető pillérének tekinthető az ági öröklés, amelynek hosszú évszázadokon át tevékeny része volt a magyar családok fenntartásában.

Mi, közjegyzők, mindenképp jobban érezzük ennek az ősi jogintézménynek népünkben gyökerező erejét, mert mindennapos munkánkban, a hagyatékok tárgyalásánál, lépten nyomon látjuk, mennyire nemzeti sajátosság és népünk minden rétegében gyökerező kiírthatatlan jogérzés az ősiségen nyugvó ági öröklés.

Minden oly örökösödési ügyben, amikor leszármazók nincsenek, hivatkoznak a rokonok a vagyoni ősi voltára, az egyszerű földmives éppen úgy, mint a hivatalnok, vagy birtokos. Különösen vonatkozik ez az ingatlan-vagyonra. A föld a magyar ember előtt az életet adó mindennél drágább vagyon s ennek a család részére való megtartása ösztönös törekvés. Bár az ági jelleg az ingóra is kiterjed, ezt a földmives nép már rendszerint nem-

követeli, de annál inkább kiköveteli azt az értelmiségi osztály, amely előtt az ősi, családi ékszerek, bútorok, vagy más családi jellegű ingóság, oly értéket képviselnek, hogy irtózik még annak gondolatától is, hogy ezt az ághoz nem tartozó kapja meg.

Nincs ebben semmi különbség a fajmagyar és velünk élő nemzetiségek között. A családtól származó ági vagyon iránti igényét épp oly szigorral érvényesíti a járásomban lévő szerb vagy német lakosság, mint a magyarok.

Miután pedig megvan a végrendelezési szabadság, amely leszármazók hiányában még korlátlan is, mert az egész vagyoni kiterjedhet, kétségtelen, hogy senkit, semmiféle jogsérelem nem érhet, mert akiben megszűnt a családi érzés, az kedve szerint odaadhatja a vagyonát, annak, akinek akarja.

Tudom jól, hogy nagy viták folytak az ági öröklés fenn- vagy fenn nem tartása tekintetében. A harcot jellemzi röviden dr. Vladár Gábor, hazánk egyik legillusztrisabb jogásza, a Szladits-féle „Magyar Magánjog“ öröklési részének I. füzetében 4. fejezetében. Miután a velem együtt gondolkodók, ezt találjuk nézetünk legtokéletesebb kifejezőjének, szabadjon erre hivatkoznom a következőkben. Elmondja, hogy az Országbírói Értekezlet nagy vitájában sokan felismerték, hogy az 1848:XV. t.-c. az ősiségből csupán azt kívánta eltörölni, ami a közhitellel és birtokbiztonsággal, nemzetgazdasági szempontokkal ellentétes, vagyis az élők közötti szabad rendelkezés korlátait, de nem kívánta megszüntetni azt, ami a magyar örökösödési törvényben kifejezett családiságnak, családrendszernek elve. Majd így folytatja: „Újabban világszerte kezdik felismerni, hogy a társadalmi és állami élet alapja nem az égyén, hanem a család s mesterkélte intézményekkel igyekeznek a család vagyoni létét támogatni. Hiábavaló törekvések, mert mindezek a családnak csupán egy tagját és egy ágát emelik ki, a család többi tagjával, többi ágával nem törődnek, sőt mostohább sorsba döntik. Az ősiség ezzel szemben, az egész családot felölelte és megtartotta a vér és jogközösségben.“

Köztudomású, hogy Werbőczy Hármaskönyve az anyaország területén csak szokásjog erejével birt, Erdélyben azonban törvény erejére emeltetett és ilyenként maradt meg az osztrák jogot életbeléptető császári nyilatparancs hatálybaléptéig s hogy a Hármaskönyv III. része 4. cime szerint „az erdélyi scythák, akiket székelyeknek hívunk“ még a Hármaskönyv rendelkezéseit meghaladó módon védték az ősiséget, mert az „örökségben a régi szokás alapján a törzsek, nemzetségek, és nemzetiségi ágak szerint részesedtek.“ Ha tehát, — bizonyára a szászok germán jogszokásai védelmében kibocsátott osztrák pátens rendelkezései alapján, Erdély örökösödési joga, oktroj útján, meg is változott, s ennek során az Erdélyben élő magyarok és székelyek idővel meg is szokhatták az OPTK. új s a régi magyar és székely joggal homlokegyenest ellenkező öröklési rendet, lelki mélyén még bizonyára ott szunnyad a családi érzésből fakadó és soha ki nem irtható, évszázadokon át megvolt ősiségen alapuló öröklési rend szeretete s bizonyára szívesen veszük, ha majd az öröklési jog egységessé válása után az osztályos atyafi vagy annak utódai kapják meg az ősi-ági

vagyont a házasság útján családba szakadt idegennel szemben. Mert azt el nem tudom képzelni, hogy a meglévő ősi jog, doktriner elgondolások alapján megváltoztattassék ugyanazt a lelki gyötrelmet kelljen a nemzetnek átélnie, mint akkoron a magyaroknak és székelyeknek Erdélyben.*

Antalffy Zsiros Aladár dr.
szentendrei kir. közjegyző.

Közlemények.

A szegedi kamara közgyűlése.

A szegedi kamara ez év januárius hó 25. napján tartotta meg rendes évi közgyűlését, amelynek ünnepi jellegűt köleszöntött az a körülmény, hogy azon megjelentek már a visszacsatolt Délvidék új közjegyzői is. Erre való tekintettel a kamara meghívta a közgyűlésre a szegedi igazságügyi hatóságok vezetőit és a társkamarákat is. — A kamara tagjai közül megjelentek a közgyűlésen Tarján Béla elnök, Baranyi Antal, Bogdán Ernő, Demkó B. Pál, vitéz Endrey Antal, Földes Béla, Gálffy Ferenc, Mikosevits Dezső, Nagy Béla, Nyárády István, Paczolay Károly, vitéz Sebestyén Kálmán, Schreiber Miklós, Széchényi István, továbbá az új délvidéki közjegyzők közül Batta Péter, vitéz Bernáth Jenő, Bottlik Dezső, Mayer Jenő, Rausch Alfréd, Veréb Gyula, Wagner Károly, Willmann Mátyás végül a helyettesek közül Szabó József.

Tarján Béla elnök a közgyűlést megnyitó beszédében üdvözölte a megjelent tagokat, a közgyűlés vendégeit, majd felolvasta a beérkezett üdvözlő iratokat. Megemlékezett ezután arról, hogy a Délvidék visszatérése különös öröme a szegedi kamarának, amelynek területe a visszacsatolással majdnem összeesik a beékeidőben volt területtel. Őszinte szeretettel köszöntötte az elnök a visszatért Délvidék közjegyzőit, akiket arra kért, hogy a vissza-

* A magunk részéről ezúttal minden elvi állásfoglalás nélkül csupán annyi jogtörténeti megjegyzést kívánunk hozzáfűzni *Ferencz József dr.* álláspontjával szemben az ági örökösödés védelmében írott fenti közleményhez, hogy már az 1871-ben tartott jogászgyűlés az ági öröklést elejtendőnek mondta ki. 1882-ben a Jogászegyletben megtartott előadás sorozatban az előadók többsége hasonlóan az ági öröklés intézményének fenntartása ellen nyilatkozott. Az 1883-ban az igazságügyminisztériumban megtartott értekezlet általánosságban szintén az ági öröklést elejtő javaslatot fogadta el. Azóta is igen megoszlanak a vélemények az ági öröklés fenntartása avagy elejtése kérdésében, úgy hogy sem egyik, sem másik álláspontot szórványosnak minősíteni nem lehet. Azt viszont, hogy az ági örökösödés különleges magyar intézmény volna, a jogtörténet és az összehasonlító jogtudomány adataira utalással a jogi szakírók egész sora kétségbevonja. L. Jogi Lexikon, I. k. 338. és köv. lapok.

Szerk.

esatolások alkalmával itt-ott felbukkanó szeparatiztikus törekvések teljes leküzdésével elsőrendű feladatnak tartásuk a visszacsatolt Délvidéknek az anyaországgal való teljes egységbe forrasztását.

A délvidéki közjegyzők nevében az üdvözlést *Bottlik Dezső* szablyai közjegyző köszönte meg s ígéretet tett a visszacsatolt délvidéki területeken az egységes magyar nemzeti érzés minden vonatkozásban való ápolására. Ezt követően *Petry Gyula* nagyvárad kir. közjegyző a kolozsvári kamara üdvözlő iratát olvasta fel. A szeretet és öröm büszke hangján megfogalmazott üdvözlő irat befejező részében a kamara ezeket a szavakat intézi a visszatérő délvidéki közjegyző testvérekhez: „Ne feledjék, hogy az elszakadás ideje alatt éppen a magára hagyottság és a minden felől leselkedő ellenség érzése, tudása volt a legkeservesebb, tehát a jóindulatú önzetlen testvér hiányzott a legjobban. A most visszatérők tehát nemcsak nagyon várják a sokáig nélkülözött meleg testvéri szeretetet, hanem állandóan és olyan eleven erővel szeretnék is érezni azt, hogy azt ne csak logikus gondolkodás alapján feltételezzék, de valóságánál testvéri érzéseik újult erővel kelhessenek életre. Ne hangzatos, túlzó ígéretet tegyenek, hogy reakció keletkezzék nyomukban, hanem tartsák fenn megbocsátással, elnézéssel, támogatással, testvéri érzésüket úgy, hogy arra, mint lélekből fakadó tényre és alapra a visszatértek mindig számíthassanak.“

A kamara 1940/1941. évi működéséről egybeállított tartalmas jelentést *Gálffy Ferenc* titkár terjesztette a közgyűlés elé. A jelentés részletesebb ismertetését anyagtorlódás miatt e számban nem adhatjuk s arról részletesebben a márciusi számban fogunk megemlékezni. Az ezt követően előterjesztett pénztári jelentés szerint a 1940/1941. kamarai évben a bevétel volt 2.186.81 P., kiadás 2.067.96 P., pénztári maradvány 118.85 P. Mindkét jelentést és a költségvetést a közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

A közgyűlési tárgysorozat végső pontjaként a kamarai választásokat az alábbi eredménnyel ejtették meg: elnök *Tarján Béla* szegedi, választmányi rendes tagok *Baranyi Antal* gyulai, *Gálffy Ferenc* szegedi, *Nagy Béla* makói, *Szőke Jenő* csongrádi, póttagok *Ikrich Arnold* szeghalmi, *Széchényi István* szegedi kir. közjegyzők.

Kinevezés. Magyarország kormányzója az igazságügyminiszter előterjesztésére *Farnos Dezső dr.* miniszteri osztályfőnöki címmel és jelleggel felruházott miniszteri tanácsost miniszteri osztályfőnökké nevezte ki. *Farnos Dezső dr.* tudvalevően helyettes vezetője az igazságügyminisztérium bírói, közjegyzői és ügyvédi felügyeleti VIII. ügyosztályának.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter *Homoki Nagy László dr.* kiskülfélegyházi kir. közjegyzőt saját kérelmére Monorra helyezte át.

Halálozások. *Lehotzky Antal* monori kir. közjegyző Monoron ez év januárius hó 30. napján elhalálozott. Temetése Monor és vidéke társadalmának nagy részvéte mellett februárius 1. napján ment végbe. A temetésen *Lázár Ferenc dr.* felsőházi tag, kamarai elnök vezetésével a közjegyzői és helyettesi karból is nagy számban vettek részt. A kamara és a kar nevében a sírnál *Krenner Zoltán* budapesti kir. közjegyző mondott megleghangú búcsú beszédet. *Lehotzky Antal dr.* negyven éve működött a közjegyzői

pályán. Az ügyvédi karból 1902-ben nevezték ki Monorra kir. közjegyzővé. Mint ügyvéd előzetesen rövidebb ideig tagja volt a képviselőháznak is. A közjegyzői kar közérdekű ügyeiben mindig tevékeny részt vett s hosszabb ideig volt a kamara választmányának tagja. A jogszolgáltatás terén előbb mint ügyvéd, majd négy évtizeden át mint közjegyző különlegesen értékes működést fejtett ki s amellet a monori járás és Pest vármegye közéletében, az ág. ev. egyház ügyeiben, mint a magyar egyetemes egyház tb. főjegyzője s mint a monori egyháznak hosszú időn át volt gondnoka jelentős szerepet töltött be. Közéleti szereplése méltánylásául a m. kir. kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki. A budapesti kamara az elhalálozás alkalmából rendkívüli választmányi ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a gyászoló családnak részvétiratot intéznek s elhalálozásról külön gyászjelentést adnak ki. Ennek szövege a következő: „A Budapesti Kir. Közjegyzői Kamara mélységes fájdalommal jelenti, hogy a Kamarának közel 40 év óta hűen szolgáló, szeretetreméltó, puritán tagja kistrákói és bisztricskai Dr. *Lehotzky* Antal m. kir. kormányfőtanácsos, monori kir. közjegyző, 1942. évi január hó 30. napján Monoron elhunyt. — Nagyon szeretett kedves Kartársunkat folyó évi február hó 1-én, vasárnap d. u. 1/2 5 órakor fogjuk Monoron a luteránus templomból eltemetni. — Budapest, 1942. január 30. Igaz kegyelettel és meleg szeretettel örizzük meg kedves emlékét!“ A kamara különben a megüresedett állásra helyettesként *Doszpoly* Dezső dr.-t rendelte ki.

Tóth György dr. a m. kir. Kúriának nem régen nyugalomba vonult bírása Budapesten ez évi februárius hó 19. napján elhalálozott. A magyar jogszolgáltatás és a magyar jogirodalom egyik ritka tehetségű, kiváló ítélőképességű s nagy szorgalmú munkását vesztette el *Tóth* Györgyben, aki életpályáján egyik kis székely falú földműves családjából indult el s nehéz küzdelmekkel teljes életharcok sikeres legyőzése után jutott el a legmagasabb magyar bírói polcig. A self made man nemes típusát a magyar jogszolgáltatásra és a magyar jogirodalomra értékes eredményeket felmutató formában testesítette meg. Kiterjedt jogirodalmi munkásságának keretében e közlőny hasábjain is több kimagasló értékű cikke jelent meg. Különös érdekességű volt az a jogvita, amely a nőtartásdíj biztosítása kérdésében az elvi jelentőségű 2020/1934. számú kúriai határozattal kapcsolatosan e közlőny hasábjain folyt le s amely vita keretében *Tóth* György dr. e közlőny 1935. évi 2. számában irt egy igen érdekes cikket, amelyben a Kúria — egyébként általa iniciált — állásfoglalásának védelmére kel. A nagy magyar bíró elhalálozását méltán gyászolja a jogszolgáltatás minden faktora s ezek sorában a magyar közjegyzői kar s e közlőny szerkesztősége is.

A közjegyzők háza. Megemlékeztünk a mult számban Budapest székesfőváros polgármesterének a törvényhatósági bizottság elé terjesztett arról a javaslatáról, mely szerint a budapesti kir. közjegyzői kamara és a nyugdíjintézet részére 99 évi ingyenes használatra engedjen át egy Honvéd-ucai telket. Örvendetesen közölhetjük, hogy a törvényhatósági bizottság a januárius hó 30. napján tartott közgyűlésen 48 szavazattal 1 ellenében a polgármesteri javaslatnak megfelelően határozott. A határozat időközben jogerőre emelkedett s azt jóváhagyás végett a belügyminiszterhez már fel is ter-

jesztették. A határozat részleteit a jóváhagyás bekövetkezése után közöljük. Ezúttal csupán arról kívánunk megemlékezni, hogy a nyugdíjintézet intéző bizottsága febr. 13. napján *Cholnoky* Imre elnök vezetése mellett felkereste *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag, kamarai elnököt, akinek Cholnoky elnök a közgyűlési határozatot megelőző s azt kieszközlő fáradhatatlan s az intézmény odaadó, áldozatos szeretetéről tanúskodó munkásságát hálás szavakkal köszönte meg. *Lázár* Ferenc dr. válaszában kijelentette, hogy közjegyzői közérdekű munkásságának ezt a jelentős eredményét őszinte örömmel s igaz lelki megnyugvással állítja a közjegyzői kar és az intézmény szolgálatába.

A budapesti kamara közleményei. A budapesti kir. közjegyzői kamara 1942. évi rendes közgyűlését március hó 24-én d. u. 6 órai kezdettel az Országos Kaszinó földszinti nagytermében fogja megtartani. Ugyanott és ugyanaznap este társas vacsora lesz, amelyen résztvenni kívánók szándékukat legalább három nappal megelőzően közölnék *Joannovits* Jenő dr. kir. közjegyzővel, Budapest, XI., Horthy Miklós-út 59., mivel csupán az előre jelentkezők részére lehet terítéket biztosítani. A márciusi havi rendes társasvacsora elmarad. — Ezúton közli még a kamara, hogy új telefonszáma: 183—265.

Az Országos Egylet közgyűlése és központi bizottsági ülése. A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyletének központi bizottsága az évi közgyűlés előkészítése végett a budapesti kamara hivatalos helyiségében március 2. napján d. u. 5 órakor ülést tart. A közgyűlést március hó 25-én d. e. 11 órakor a budapesti kir. törvényszék első emeleti polgári tanácstermében fogják megtartani.

Közjegyzői állás megszüntetése. Az igazságügyminiszter 6751/1942. I. M. számú rendeletével a beregszászi második kir. közjegyzői állást megszüntette. Ez a rendelkezés máris igazolja annak az álláspontunknak helyességét, melyet a visszacsatolt területeken túlzott számban történt állás szervezésekkel kapcsolatosan több ízben is kifejezésre juttattunk, hogy t. i. közjegyzői állások csupán a jogszolgáltatási érdekek által indokolt számban s az egyes állásokkal kapcsolatosan az existenciális biztonságra figyelemmel szervezendők s hogy az esetleg tervezett új szervezésekkel az ügyforgalom kialakulását kell bevárni.

A munkácsi közjegyzők hagyatéki működési körének újabb megállapítása Az igazságügyminiszter 14.100/1942. I. M. rendeletével a 41.718/1939. I. M. rendelet módosításaként, amely rendelet szerint a két munkácsi kir. közjegyző működési köre havonként váltakozva az alsó-verecei és munkácsi kir. járásbíróság területére terjedt ki, a működési kört e két járásbíróság területén kívül a szolyvai járásbíróság területére is kiterjesztette. Időközben ugyanis a 8870/1941. M. E. számú rendelettel Szolyván az alsóverecei, huszti és munkácsi járásbíróságok területeiből újonnan szerveztek járásbíróságot.

Közjegyző közreműködése hagyatéki ügyekre vonatkozó illetékeségi megegyezés létrehozásában. A budapesti kir. közjegyzői kamara egy közjegyző ellen felügyeleti vizsgálatot rendelt el azért, mert egy hagyatéki ügyben közreműködött abban, hogy az ügy tárgyalása a saját

részére biztosították. A felügyeleti vizsgálat rendjén beigazolást nyert a közjegyző ezirányú tevékeny közreműködése. A kamara erre való tekintettel az 1886. évi VII. t.-c. 42. §. 2. pontjában ütköző fegyelmi vétség megállapítására alapot látott s az iratokat indítványtétel végett áttette a kir. ügyészséghez. A határozat elvi jelentőségű indokolását a következőkben adjuk: „A közjegyzőnek a tanúk vallomásaival igazolt s a kamarától tényként elfogadott az az eljárása, hogy előbb örökhagyó özvegyét, majd annak ügyvédjét egy már előre elkészített oly tartalmú kérés aláírása végett kereste fel székhelyétől távol fekvő lakásukon, illetve irodájában, amely a hagyatéknak általa való letárgyalását biztosította volna s hogy mind az özvegyet mind az ügyvédet a kérés aláírására rábeszélni igyekezett: a közjegyzői állásnak minden vonatkozásban megóvni kötelezett tekintélyét súlyosan sérti. Az 1894:XVI. t.-c. 7. §. utolsó előtti bekezdés alapján való illetékességi megegyezésnek létrehozásában az érdekelt kir. közjegyző részéről ilyen kezdeményező és igen eselekvő közreműködés nem egyeztethető össze azzal a szigorúan értelmezendő és tisztább erkölcsi felfogással, amelynek az intézmény és a kar általános tekintély tartása érdekében a közjegyző minden ténykedését irányítani és minden részleteiben felismerhetően jellemeznie kell“.

„**A közigazgatás a jegyzői magánmunkálatok ellen**“ címmel megjelent közleményét Lapunknak örömmel olvastuk. — Nagyon kérem Felelős Szerkesztő Urat, ha a hely megengedi adjon helyet közleményemnek. — Vidéki közjegyző helyettes vagyok, aki míg gyakorló ügyvéd voltam is vidéki gyakorlatot folytattam s így pár tanulságos részletet a múltból és jelenből közre adhatok a jegyzői magánmunkálatokkal kapcsolatban.

Nem vitatkozni, nem támadni és nem bántani akarok soraimmal bárkit is, hanem megtörtént sajnálatos esetek felsorolásával igazolni kívánom a mi álláspontunkat, hogy az okiratok készítését azzal foglalkozó, jogtudó szakemberekre kell bízni, főként azokra, akik mint hiteles személyek óva ügyelnek arra, hogy az okirattal a szándékolt cél a lehető legtökéletesebben és aránylag kevés költséggel legyen elérhető. — De álljanak itt az esetek:

1. Amerikából szabályos meghatalmazást küld egy ügyfél, hogy az itthoni pénzén részére földet vegyen a testvére. — Az illetékes községi jegyző elkészíti az okiratot. — Be is kebelezte. — Nem a telekkönyvi hatóságnál, hanem a községi birtokiv alapján dolgoztak, mert az közelebb volt, nem kellett a feleknek „messze a központba“ bemenni és a „jegyzői díjszabás olcsóbb“. — Négy év múlva hazajött a vevő és nemsokára egy több száz pengős pert indítottak ellene. — Életjáradék volt az ingatlanon amit a kataszteri birtokiv nem mutatott s a betét nem lett megnézve. — Az ügyfél aztán jogi tanácsra kiegészített s 600 P-t és a költségeket fizette. — Ezek után kártérítéssel akart az okirat készítő jegyző ellen fordulni, de a rokonok és szomszédok lebeszéltek, hogy ezt nem teheti, mert mint helybeli gazdának a jegyző úrral jóban kell lennie adó s más okok miatt is. — Így elég drága volt az olesónak gondolt okirat. —

2. Itt Erdélyben az irodánkban történt. — Beérkezik egy leltár, amelyben alig volt valami felvéve, ellenben csatolva volt egy magánokirat egyszerű másolatban azzal a megjegyzéssel, hogy az összes ingat-

lanait örökhagyó még életében eladta „adásvételi szerződéssel“ és az benn van jóváhagyás végett a hadtestparancsnokságnál. — A szerződés egy nappal kelt a 80 év körüli örökhagyó halála előtt. — A hadtest nem járult ahhoz hozzá. — Ezek után az ügy tárgyalásra került s a tárgyaláson az örökösök — a magánokiratban szereplő vevők — kijelentik, hogy ők nem csináltak adásvételt, mert hiszen pénzt nem fizettek, de különben is az okirat nem az örökhagyó halála előtt készült, hanem jóval a *halála után* s hogy az okiratot a jegyző úr felhívására csinálták meg, mert mint mondotta így az „örökösödést olcsóbban el lehet intézni“. — Érdekessége még a dolognak az, hogy örökhagyó tudott irni s mégis kézjegyet adta az okirat szerint. — Ez az eset magától beszél. —

Másik fontos kérdés a vidéki gyakorlatban az okiratokhoz szükséges bizonyítványok kérdése. — A félnek, — mert ha mi közvetlenül kérjük is azt, akkor is beidézik a jegyzők az adatok miatt — el kell menni kérni községi bizonyítványt, hogy elővásárlási jog az államot nem illeti, vagy esetleg más bizonyítvány is, születési, vagy házassági anyakönyvi kivonatot a nagykorúság igazolására stb. — Ilyen esetekben aztán élénk színekkel eszetelnek az illetékesek, hogy mily sokba kerül a közjegyzői okirat, de vannak, akik durván megróják a felet, hogy miért nem vele csináltatja azt meg. — Volt konkrét esetünk, ahol a félnek nem adta ki a jegyző bizonyítványt, azzal, hogy „én dolgozzak és a közjegyző keressen“. — Végre ezen esetenél az alispán közbelépése segített s úgy kaptam azt meg. —

Nem lehet azt sem felhozni a magánmunkálatok mellett, hogy a megélhetést kell biztosítani azzal, mert hiszen a szolgabíráknak is meg kell élni magánmunkálatok nélkül, magasabb képesítéssel s alig-alig van nagyobb fizetésük, sőt némelyik idősebb jegyzőnek jóval több a fizetése.

Minden esetre hisszük és reméljük, hogy a kormányzat ezt a kérdést is, mint minden mást bölcs belátással mégis csak meg fogja oldani, úgy hogy az a jogkereső közönségnek legyen hasznára. — (Beküldte ifj. dr. Rápolti Nagy Jenő közjegyző helyettes.).

Gyámhatósági szabatás. Egy hagyatéki ügyet az egyik közjegyző még 1939. dec. 22. napján küldött be gyámhatósági jóváhagyás végett Szolnok város árvaszékehez, ahonnan az iratokat számtalan sürgetés után a 7961/2/1941. számú határozattal 1942. évi febr. 3. napján kapta vissza azzal az értesítéssel, hogy az egyik gyengeelméjű örökös időközben elhalt a kiskorú örökös pedig „életkor szerinti teljeskorúságát elérte s így a hagyatékban a gyámhatóság érdekvédelme alá tartozó érdekelve nincs“. Két évig tartogatta tehát magánál az árvaszék az iratokat nyilván minden érdemi intézkedés nélkül s sikerült is elérnie azt, hogy a gyámhatósági ellátás az egyik örökös elhalálózása s a másik teljeskorúságának elérése következtében tárgyalanná vált. Mindenesetre az árvaszék részéről — bár egy egészen egyszerű hagyatéki ügyről volt szó, amely rendes gyámhatósági kezelés mellett maximálisan egy-két hét alatt visszaérkezhetett volna a közjegyzőhöz, kényelmes módja az ügy elintézésének a gyámhatósági elbírálás szempontjából érdekelt örökös elhalálózásának avagy a teljeskorúság elérésének bevétele. De talán a kényelmi szempontokon fölül áll a jogszolgáltatás érdeke, amellyel sehogy sem egyeztethető össze, hogy

a hagyatéki ügyek érdemi elintézés nélkül évekig heverjenek az árvaszék-nél, számítva olyan eshetőségre, amely az érdemi intézkedést feleslegessé teszi.

Jegyzői magánmunkálkodási zsonglörködés. „Veres István nős Stanga Máriával bényi lakos a bényi 769. és 795. sz. tkvi betétekben foglalt ingatlanait a Bényben 1941. okt. 20. napján kelt adásvevési szerződéssel vétel jogcímen 400 P. vételárban édesleányára, Takács Rudolfné Veres Ilona bényi lakosra ruházta át, — aki ugyanezen ingatlanokat a Bényben, 1941. okt. 21. napján kelt adásvevési szerződéssel ugyancsak vétel címén és 400 P. vételárban édesanyjára, Veress Istvánné Stanga Mária bényi lakosra ruházta át. Mindkét adásvevési szerződést a bényi körjegyző készítette és a létesített jogügyletek kifejezett célja a férj és feleség közötti kötelező közjegyzői okirati kényszer kikerülése volt.

Miután a Kir. Közjegyzők Közlönyének f. évi jan. havi számában hozott közlés szerint Baranya vm. közigazgatási bizottsága a jegyzői munkákat tárgyalta, a magam részéről szükségesnek tartom jelen megállapítással hozzájárulni ahhoz, hogy a közjegyzők perenkívüli jogügyleti tevékenysége milyen káros és semmiképen sem alkalmas arra, hogy a feleknek megtakarítást eredményezzen.

Az általam leközölt fenti két esetben a jogügyletet kötő felek, két önálló jogügyletet és okiratot létesítettek, melyek alapján két külön telek-könyvi kérvényben bekebelezést is kérelmeztek. Nyilvánvaló tehát, hogy a bényi körjegyzőnek a közjegyzői okirati kényszert kijátszó tevékenysége nemcsak, hogy nem eredményezett a jogügyletet létesítő feleknek megtakarítást, de azokra kétszeres, illetékfizetést, kétszeres bekebelezést és kétszeres költségfizetést rótt rá. (Beküldte *Vajta Ferenc* dr. párkányi kir. közjegyző.).

Kihirdetett törvények:

1941. XVII. t.-c. az 1942. évi állami költségvetésről az 1941. évi április hó 10-e előtti államterületre,

az 1941. évi XVIII. t.-c. az Országos Földbirtokrendező Bíróság megszüntetéséről és az ezzel kapcsolatos intézkedésekről,

az 1941. évi XIX. t.-c. a törvényhatósági bizottság és a községi képviselőtestületi tagsági jogról, továbbá a gyakorlati közigazgatási vizsgára vonatkozó átmeneti szabályokról,

az 1941. évi XX. t.-c. a visszafoglalt délvidéki területeknek a Magyar Szent Koronához visszacsatolásáról és az országgal egyesítéséről.

Rendeletek:

82.000/1941. I. M. sz. A házassági jogról szóló 1893:XXXI. t.-c. kiegészítéséről és módosításáról, valamint az ezzel kapcsolatban szükséges fajvédelmi rendelkezésekről szóló 1941:XV. t.-c. egyes rendelkezéseinek hatálybaléptetése. (Bp. K. 290.).

9260/1941. M. E. sz. A váltón alapuló kereseti és visszkereseti jog elévülésének a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki és kárpát-aljai területekre vonatkozó újabb szabályozása. (Bp. K. 294.).

200/1942. M. E. sz. A román uralom alól felszabadult keleti és erdélyi országrészen a román földbirtokreform során szerzett erdőgazdasági ingatlanok használatának ideiglenes rendezése. (Bp. K. 9.).

590/1942. M. E. sz. A lakás és egyéb helyiségek bérletére vonatkozó egyes kérdések szabályozása. (Bp. K. 23.).

610/1942. M. E. sz. A visszafoglalt délvidéki területre vonatkozó igazságügyi szervezeti rendelkezések módosítása. (Bp. K. 23.).

66.411/1942. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása. (Bp. K. 25.).

Joggyakorlat.*

Magánjog.

1. *Az előörökös személyes kötelezettsége az utóöröklés megnyíltával az utóörökösre nem száll át.* Az ingatlant közvetlenül terhelő és három éven belül esedékes volt köztartozások azonban az ingatlant dologi teherként törvényes zálogjoggal terhelik, az ilyen köztartozások erejéig a jelzálogjog az ingatlan állagára mind a feljegyzett terhelési és elidegenítési tilalommal, mind pedig az utóöröklési joggal szemben joghatályosan bejegyezhető. Az egész ingatlant terhelő köztartozás erejéig a kincstárral szemben a tulajdonostársak mindegyikének jutaléka egyetemlegesen felel. Az utóörökösként kirendelt személynek a rendes gondosság mellett érdeke és kötelessége gondoskodni arról, hogy az ingatlant közvetlenül dologi tartozásként is terhelő köztartozások fel ne szaporodjanak, ezzel az ingatlan állagértékét ne veszélyeztessék, s e tekintetben a megfelelő joglépések igénybevitelétől sincs elzárva. (K. P. V. 5477/1941.).

2. Abban az esetben, ha az egyik szerződő fél huzamosabb időn keresztül eltűri, a másik félnek a szerződésbe ütköző eljárását, úgy a *szerződés felbontását*, ezen a címen utóbb csak abban az esetben követelheti, ha másik felet eljárásának szerződés ellenes voltára és annak következményeire előzetesen figyelmeztette s a másik fél ezt követően továbbra is szerződés ellenes magatartást tanúsított. (K. P. VI. 1932/1941.).

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“, a „Magyar Jogi Szemle“ és a „Gazdasági Jog“ című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

3. A megszorult helyzet, mint a *kiszákmányolás* egyik előfeltétele, csak abban az esetben szolgálhat alapul a jogügylet megtámadására, ha a másik fél a sérelmet szenvedettnek szorult helyzetét kihasználva, szerez a maga javára a másik fél tetemes kárával ingyenes előnyt. A kihasználás ellen szól, hogy a megállapodás létesülésétől az okirat aláírásáig letelt három hónap alatt a jogügyletet megtámadó félnek bőven volt ideje a megfontolásra és hogy közöltetett is vele, miszerint ügyvédje az egyezséget ellenzi. (K. P. II. 2445/1941.).

4. Az a körülmény, hogy a *végrendelet záradéka* szerint a végrendelező kijelentette, hogy a végrendeletben foglaltakat mindenben megértette, nem jelenti a felolvasás megtörténtének a tanúk által való bizonyítását, mert a végrendelezőnek ebből a kijelentéséből nem következik szükségképpen, hogy az örökhangó a végrendeletben foglaltakat csak úgy érthette meg, hogy a végrendeletet az egyik végrendeleti tanú együttes jelenlétében felolvasta, mert a végrendelet tartalmáról ettől eltérő módon is tudomást szerezhetett. (K. P. I. 3384/1941.).

5. Az *ellátási szerződésben* a jogosított javára kikötött szolgáltatásnak teljesítése tekintetében a kötelezett részéről fennforgó mulasztás a szerződés felbontását akkor vonja maga után, ha a szerződésben elérni kívánt cél megvalósulását vagyis a jogosítottnak a szerződéssel biztosítani kívánt megélhetését veszélyezteti. Ilyennek azonban az apróbb szolgáltatásokban való késedelem nem minősíthető. Más elbírálás alá esik azonban, ha a kötelezett az életjáradékra jogosult létfenntartásához szükséges szolgáltatások tekintetében esik jelentősebb késedelembe. (K. P. I. 1382/1941.).

Szerkesztői üzenetek.

B. L. dr. Gyámhatósági hatáskörbe alig tartozik a közjegyző működésének bírálata és pedig akár indokolt a bírálat, még kevésbé, ha indokolatlan. Ilyen indokolatlan bírálatnak még hozzá hivatalos írásban való gyakorlása természetesen indokoltá teszi a közjegyző részére a védekezés minden eszközét, amelyek közül egyelőre magunk részéről is helyesnek találjuk az ügynek a közvetlen felügyeleti hatóság elé való terjesztését.

S. T. dr. A beküldött kamarai bejelentésben említett eset végeredményében *egy közjegyzői állás területével* kapcsolatos kérdéseket érintvén közérdekből való nyilvánosságra hozatalra számot nem igen tarthat különösen most a lap igen szűkre szabott terjedelme mellett. Általános közérdeklő közléseknek természetesen még a szűk korlátok között is igyekszünk teret biztosítani.

A Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének közleményei:

VAGYON		Mérlegszámla 1941. december hó 31-én.		TEHER	
Pengő	fill.	Pengő	fill.	Pengő	fill.
1. Irodafelszerelés		300		525027	17
2. Értékpapírok		5592		67187	01
3. Bevallott betéti könyv		403	37		
4. Ingatlan		472210			
5. Folyószámla		109286	81		
6. <i>Hátralékos járulékl:</i> Budapesti kamara Debreceni kamara Kassai kamara Kolozsvári kamara Pécsi kamara Szegedi kamara Szombathelyi kamara Jelöltek		495			
		865			
		265			
		150			
		235			
		250			
		75			
		90			
7. 38. §. alapján való utólagos befiz.		2425			
		2097			
		592314	18	592314	18
		Egyenleg, mint különvagyon 1940. dec. 31-én			
		Vagyonszáporulat 1941. dec. 31-én			
		Óvadék			
		* Ebből tartalékalap 241.655 P.			

KIADÁS		Eredményszámla 1941. december hó 31-én.		BEVÉTEL	
Pengő	fill.	Pengő	fill.	Pengő	fill.
<i>Költségek:</i> Kezelési költség, befizetési lapok Tisztviselői fizetés és jutalom Kézipénztár Egyéb kiadás		1233	45	195297	56
<i>Kifizetett végellátás és segély:</i> Rokkantsági nyugdíj Özvegyi nyugdíj Félözvegyi nyugdíj Nevelési pótlék Segély Temetési segély Ház utáni pótlilleték Bevételi többlet 1941. dec. 31-én		813	50	1833	90
		572	40	23	30
		327		300	
		14087	50	54594	67
		102570		19495	07
		13475	50		
		11362	50		
		12100			
		200			
		153795			
		8674	20		
		67139	01		
		232554	56	232554	56
		Járadékbevételek			
		Kamatjövedelem			
		Szervevény jövedelem			
		Budapesti kamara adománya			
		Házbérijövedelem			
		Kiadás folyószámla szerint			

Budapest, 1941. évi december hó 31-én.

P. H.

Dr. CHOLNOKY IMRE s. k.
elnök.

III.
Előirányzat 1942. évre.

	KIADÁS		BEVÉTEL	
	Pengő	fill.	Pengő	fill.
<i>Bevételek:</i>				
a) járulék bevétel			225600	—
b) intézeti bérház hozadéka			34000	—
c) kamat és szelvényjövedelem			3000	—
Összesen				
<i>Kiadások:</i>				
a) végellátásra és segélyre	210000	—		
b) tartalékalapra	48700	—		
c) költségekre	3900	—		
Összesen	262600	—	262600	—
Maradvány			—	—

Budapest, 1942. évi februárius hó 2.
P. H.

Dr. CHOLNOKY IMRE s. k.
elnök.

IV.
MEGHIVÓ.

A Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének 1942. évi rendes közgyűlését Budapesten, V., Alkotmány-u. 14. szám alatti kir. Törvényszék épületének I. emelet 4. számú polgári tanácsstermébe 1942. évi március hó 25. napjának (szerda) d. e. 12 órájára tűzöm ki, melyre az Intézet tagjait meghívom.

Az ügyrend 9. §. 2. bekezdése értelmében utalok a Kir. Közjegyzők Közlönye 1942. évi 2. számára, melyben az 1941. évi zárszámadás és vagyonmérleg, valamint az 1942. évi költségvetési előirányzat közzétételik.

A folyó évre az egy-egy kir. közjegyzőre eső járulék havi összegét az intézőbizottság a nyugdíjszabályzatban minimált 50.— azaz ötven pengőben állapította meg. Az a kir. közjegyző, aki a múlt évben pótljárulékot fizetett, ezt a folyó évben is fizeti az előbbi járulékkal együtt.

Tárgysorozat.

1. Határozathozatal az 1941. évi zárszámadásra vonatkozó jelentés és felmentvény tárgyában.
2. A költségvetési előirányzat felülvizsgálása.
3. Határozathozatal Budapest székesfőváros közönsége által használatba átengedett telek beépítése tárgyában.
4. Az állandó ellenőrzőbizottság tagjainak megválasztása.
5. Esetleges indítványok.

Kelt Budapesten, 1942. évi februárius hó 20.

P. H.

Dr. CHOLNOKY IMRE
elnök.